

Əbülfət MƏDƏTOĞLU
madatoglu@mail.ru

İNSANLIQ YOLU...

Dözümsüzlüyümə dözənlər üçün

Heç özümü toparlaya bilmirəm. Elə bil ki, əlimi uzatdığım hər şey uçmağa hazır kəpənəkdi... qaçmağa hazır dovşandı... Tutmaq cəhənnəm, heç toxuna da bilmirəm. Ona görə də əsəblərim də tarıma çəkilib. Hər şeyə, hər kəsə qarşı dözülmez olmuşam. Və bu halımla özüm həm aqreassiv, həm də məzlum kimi görürəm. İnanın ki, bu halı kinolentə alsam, bu yaşananları ssenariləşdirəmsə, onda insanın, indiki məqamda isə mənim niyə yaşadığım və ümumiyyətlə, yaşamağın mənim üçün nə qədər mənasız olduğunu görüb heyretlənərsiniz. Lap əsəbi şəkildə "niyə?" sualını versəniz də, hər bir sualın qarşısında canlı bir varlığın, gerçək bir hərəkətin, deyilmiş bir sözün dayandığı sizə bəlli olanda onda mənimlə razılaşaçaqsınız. Axı, biz bu həyatın bir hüceyrəsiyik. Deməli, həyatın özündə baş verənlər mütləq bu hüceyrəyə də öz təsirini göstərir. Bax, bu mənada mən indi həm üfürülmüş şam, həm də özünə yığılmış bir kirpi kimi nə edəcəyini, nə baş verəcəyini qərarlaşdırma bilmədən eləcə ortada çapalya-çapalya qalmışam. Nə adam kimi sevinə bilərəm, nə də ki, adam kimi ölüb qurtarmıra. Bax, ən dəhşətli də budur!..

Bəli, səhərin gözü açıldıqdan şər qarışana kimi hər kəs evinə, yuvasına dönənə kimi çalışmaq, çarpışmaq, mücadilə etmək, bir tikə çörəyin izinə düşmək və sonda da bütün bunların ya mənasız bir hərəkət, uğursuz bir addım, ya da boşluğa tıxanmış düyün olması insana necə rahatlıq verə bilər ki?! Canla, başla, ürəklə işləyirsən, sevirsen, özünü həsr edirsən. Nəticədə ya əlin etəyindən uzun olur, ya da bütün bunlar boynumuzda bir minnət kimi qalır. Kiminsə sənə hala zəhmətinə ödədiyi çörək pulu da minnətli şəkildə baş töhmətinə çevrilir. İndi belə çörəyə, belə dəyəərə hansı adı verərsən? Onu necə çeynəyib udasan?

Düşünməyin ki, mən qarın davası, gödəniyyət söhbəti edirəm. Xeyr! Sadəcə olaraq, insan yaranıbsa, yaşayırsa, onun haqları heç olmasa özünün bir ömürlük həyatını idarə etməyə imkan verməlidir. Cah-cəllalla yox, sadəcə başını aşağı salıb yaşamasına təminat olmalıdır. Bax, elə bu aspektdən də mənim içimi alt-üst edən gerçəkliklərə baxanda özümün gərəksizliyimə, özümün "artıq adam" olmağıma şübhə qalır. Çox da ki, mən sevgi üçün doğulduğumu şüara çevirmişəm. Özümün bədbin şəkildə bunu həyat kredoma çevirmişəm. Axı adama dəyərlər ki, sən kimsən, sevgi kimdi? Sən hara, sevgi hara? Sevgi əslində qarşılıqlı olmalıdır... anlayışlı olmalıdır... Ən vacibi bir-birinin varlığında günah, qüsur yox, işıq axtarmalıdır. Mən isə bu yazdıqlarımdan və siz oxucuları soruşduqlarınızdan bir xeyli uzaqdayam...

Lakin sualların, ittihamların sərtliyinə baxmayaraq, indinin özündə də sevgini və Səni düşünürəm. Sevgiyə və sənə qurban etdiyim ömrü o qur-

banlıq anına qədər qorumaq niyyətinə-dəyəm. Hətta yazmışam ki:

Mən səni
bu qədər sevirəm...
və səni
bu qədər sevdiyimi
otdan, ağacdan,
oddan, sudan,
torpaqdan, səmədan
tutmuş
divara, daşa qədər
hələ ondan da betər
canlı, cansız
hər kəsə
deyirəm, bildirirəm...
qarşılıq yox,
sadəcə
deyim birbaşa
iynənin ucu boyda
dilək diləyirəm
və deyirəm
ovcundakı ürəyimi
bir az bərk çırp
ayağının altındakı daşa...
ovcun yükədən qurtarsın.

Heç kim heç nədən sığortalanmayıb. Söhbət hansısa şirkətlərin etdiyi sığortalardan getmir. Yəni nə səhiyyənin, nə təhsilin, nə avtomobilin... ümumiyyətlə, bu məzmunlu sığortalardan danışmıram. Söhbət böyük anlamda sabahkı gündən gedir. O sabahın açılıb-açılmayacağından və həmin sabaha mənim ayaq qoyub-qoymayacağımdan gedir söhbət. Bunu bir Allah bilir. Və deməli, bu mövzu ətrafında müzakirə açmaq, onu diskussiyaya çevirmək özü hardasa dəliliyin ən yaxşı nişanələrindən biridir. Düzdür, mən tam ağıllı olmağımdan o qədər əmin deyiləm. Çünki tam ağıllı adamlar mənim qədər səhvlər etməyiblər və mənim qədər də səhvlərinin əziyyətini çəkməyiblər. İnanın ki, tam səmimiyyətimlə deyirəm. Hətta əlimi ürəyimin üstünə qoyub and da içə bilərəm. Ən azından yazı-poza aləmində nə qədər haqsızlığa tuş gəldiyimi, qarşılığında mənə haqsızlıq edənlərə qucaq açdığımı, onların təkrar məni vurmasına dözməyimi özünüz düşünsəniz, onda ağıllıma şübhəniz mütləq yaranacaq. Nə isə...

Bəli, mən bir az da xəyalpərəst, bir az da yerdən küskün adamam. Ona görə də göy üzünə, buludlara daha çox üz tuturam. Və qurduğum xəyallar da, necə dəyərlər, yatanda gördüyüm yuxular da mənə nələrisə pıçıldayır... nələrisə xatırladır. Hətta bezen xəyalımdan keçirdiyim çin olur.

Elə bu günlərdə səhərin gözü yenidən açılmış nəşriyyatdakı otağımda bir-iki dəqiqəlik gözümün acısını aldım. Və yuxuda gördüm ki, dəyərli ustadım Hidayət Elvusal çox narahatdı. Otaqda gezişir, özünə yer tapa bilmir. Həmin o bir-iki dəqiqəlik yuxudan oyanıb üzümü ona tutub yazdım:

Gecəni kipiqlə qor qarışdırdım
Gəzdim, tapamıdım, gor qarışdırdım...
Elə əl havası tor qarışdırdım -

Çıxmağa utandım ruhlar üzünə...
Bir az da möhkəm dur, dönüm gözüne...

Sinəmdə göynərti anbaan artıq
Xoşbəxt o kəsdi ki, ürəkdə yatır...
Hər gün Ay da doğur, Günəş də batır -
Hər gün də su damır ümid közüne...
Bir az da möhkəm dur dönüm gözüne...

Gücünü toparla qırılısın yedək
Hərəmiş üz tutub düz səmtə gedək...
Tuğda, Kəlbəcərdə ibadət edək -
Sözün Allahına, sözün özünə...
Bir az da möhkəm dur, dönüm gözüne...

Nə vaxtsa olacaq elin vüsali
Öpülən dodağın, telin vüsali.
Qələbə! - adlanan selin vüsali -
Təpər gətirəcək titrək dizinə...
Bir az da möhkəm dur, dönüm gözüne...

Bəli, şeiri yazandan sonra günün ikinci hissəsində ustad Hidayət Elvūsalla telefon əlaqəsi saxladım. Və məlum oldu ki, səhərə qədər böyrək əziyyəti çəkib, böyrək ağrıları onu haldan salıb, rahatlığını pozub... Bax, bu, ürəkdən-ürəyə yoldu, ruhun-ruha bağlantısıdır. Və bu bir də bizim eyni şineldən çıxmağımızın göstəricisidir. Bütün bunları yazmaqla mən kiməsə öncə görməmi və yaxud duyğusalılığı göstərmək istəmirəm. Sadəcə, həyatın gerçəkliklərini bir işartıyla, bir ifadəylə xatırlatmaq, diqqətə çatdırmaq niyyətim açıqlayıram. Demək istəyirəm ki, bir az diqqətli olaq, bir az duyğusal olaq, bir az anlayışlı olaq. Bir-birimizin nə çəkdiyini, çiyinini hansı yükə verdiyini bilək və bildiyimiz halda da unutmayaq. Əks halda, biz özümüz də unudulaçağıq... biz özümüz də dəyərsiz, gərəksiz olacağıq... Necə ki, bu gün mən özümü elə hiss edirəm. Ona görə ki, sən daha yüksəkdə, daha uca mərtəbədə, daha həssas məqamlardasan... Mən isə...

Elə bu yerdə dözə bilməyib yenə özümü sənə tuturam:

Gözlərinin duzunu
Sıx yaramın üstünə...
Qaysaqlar cadarlayıb -
Çıx yaramın üstünə...

Sellənib gəlir odu
Batırar məni o su...
Doğradığın kol-kosu -
Yığ, yaramın üstünə...

Kiprikdəki yaşı da
Ad yazılan daşı da...
Həsretlə savaşı da -
Yıx yaramın üstünə!

Şüşə ürək ta sınısın
Sözüm səsdən asılısın!
Möhür kimi basılısın -
Tuğ yaramın üstünə!

Adətən ruzi Allahdan gəlib deyiblər. Onun verdiyinin qarşısını kimə bağlaya bilməz. Elə ona görə də daş üzərində ağac bitirən o güc sahibinə səcdə

edirik və bilir ki, daşı da göyədir Tanrınız! Amma ruzinin qədrini bilmək, ruziyə dəyər vermək də insanın, yəni Allah bəndəsinin bir missiyası, bir borcudur.

Çox təəssüf ki, Allahın verdiyini bəndələr öz adına çıxır və kiminsə başına qaxır bunu. Və beləcə halal haqqın olan, Tanrı verən qismət səni həmişə sıxır. Bu fikrə mən təkrar ona görə qayıdıram ki, sevgini də verən Allahdır. Ondan qaçmaq, ondan qurtulmaq və onu kiminsə üzünə çəkib utandırmaq... bütün bunlar mənə görə, ən azından insafsızlıqdır. Bax, elə insafsızlığın özü də adamı səbrdən çıxarır, adamın ürəyini partladır. Düşünürsən ki, insan olaraq, bəndə olaraq, heç bir qarşılıq ummadan yalnız Allah xatirinə edilən hərəkət, göstərilən bir diqqət niyyəti maddiyat olaraq təmənnalı görünür, təmənnalı hesab edilir. Axı Yaradan hər kəsin çiyində bir mələk oturub. Kim onu görürsə, kim başını döndərüb ona baxırsa, o, Allahın yolunda və bir də Allahın onun qəlbində açdığı yoldan çıxma bilməz. Bu sevgi yoludur. Bu böyük anlamda İNSANLIQ yoludur. Biz niyə hər şeydən qarşılıq gözləyirik? Biz niyə hər şeydən umacaqlıyıq? Bu sualın cavabını tapa bilmirəm. Şəxsən mən təmənnadan daha çox diqqət xəstəliyem. Yəni kimin üçünsə bir iynə ucu boyda nəse etmişəmsə, onun qarşılığını yox, onun diqqətini görmək istəmişəm. Bunu da ona görə içimdən keçirmişəm ki, həmin görülməmiş faydalılığına bir daha inanım. Daha başqa bir təmənnam olmayıb...

Bəli, indi özümü toparlaya bilmədiyim bu məqamda bir daha ağılımdan keçirirəm ki, görəsən nə zamana qədər maddiyat şəxsən mənim üçün problemə çevriləcək? Və nə zamana qədər biz onu müzakirə edəcəyik? Bu sualdan sonra bir anlıq susuram. Elə bilirdim ki, daha hər şey bitdi, hər şey öz yoluna, öz axarına qayıtdı... Bu, daxili inamdı... bu, özümün verdiyim qərarı... Amma sənə inamının, qərarının nə olacağını söyləməkdə acizlik çəkirəm. Çünki...

Həyatın ən sərt, ən amansız dönməsi təbii ki, mənim üçün düşünmədiyim, heç ağıllımın ucuna da gətirmədiyim nələrinə sənə dilinə gəlməsi, səni qıçıqlandırmasıdır. Bunu heç vaxt həzm edə bilməmişəm... bunu heç vaxt nə sənə yaraşdırmışam, nə də özümə. Ona görə də yumruqlarımı dizimə çırpmaq belə mənə yersiz görünür. Sadəcə, gəldiyim ilk qənaət bu olub ki, Sən məni yanında görmək istəmirsən! Başqa heç nə ağılımdan keçməyib. Və...

P.S. Bəli, dözülmez olduğumu bilərəm. İddialarımdan yox, istəklərimdən kimlərsə bezdiyini də öyrənmişəm. Və deməli, özüm öz içimdə nə boyda günahkarsam, ondan xəbərim var. Amma çox istərdim ki, elə günahlarıma da özüm boyda görəsəniz... dözülməzliyimi də özüm kimi yozasınız... Allah köməyiniz olsun, mənə dözənlər!

